

Előfizetési árak:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . 5 „ — „
 Negyedévre . . . 2 „ 50 „
 Egy hóra . . . — „ 85 „
 Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:
 PÉCSBT, Mária-utca 1. sz.
 a kir. ítélőtábla épületével szemben.
 hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
 PÉCSBT, Mária-utca 1-ső szám
 I. EMELET
 hová a lap szerkesztésével
 illető minden közlemény inté-
 zendő.
 —
 Kéziratok vissza nem adandók
 —
 Hirdetések
 a kiadóhivatalban vétetnek [5]

Igazságszolgáltatásunk áldozatai.

Pécs, 1895. július 18

(*) Hiányos társadalmi és a korrupción alapított állami berendezkedésünk az oka, hogy oly sok ember a bünbe, és innét a börtönbe taszítatik! A modern igényeknek külszínre megfelelő nagyszabású büntető intézetek valóságos palota-számba mennek, melyek, hála érte az igazságügyi kormányának, valóságos gonosztevő menhelyekké, betyár gyakorló-iskolákká nőttek ki magukat. A mi börtönrendszerünk sem a javítás, sem az igazi büntetés kívánalmait nem elégíti ki. Összecsuknak nálunk serdülő tolvajnövédekét kiérdemült zsványokkal, tán egyszer a bün útjára tévedt fiatal nőt az utca sarából felszedett Behemóth-lelkű némberral.

Ha meglátogatunk egy ilyen kaszárnya-rendszerű büntető intézetet, ha az igazgató szivesége folytán engedélyt kapunk, hogy szóba álljunk a jogérvényesen elítelt foglyokkal, és ha a felügyelő esetleg nincs ott, hogy a fogoly az előre betanított formulárát recitálja el a látogatóknak, hát bizony legtöbbje azt fogja mondani, hogy ártatlanul ül. Alig-alig akad, aki beismerve bünét, azt mondaná, hogy megérdemelte büntetését. De hát ez az emberi természetben fekszik, mely az igazságot mindig a maga előnyére akarja vindikálni.

Vannak azonban esetek, midőn valóban az igazságszolgáltatás áldozatai kerülnek a börtön légkörébe. Nem akarjuk a szinpadra vitt jelene-
 teket itt újra előhozni, midőn a hős ártatlanul szenved el más helyett az ítélet súlyát, de hát volt rá eset elég, hogy bizony a mi bíróságaink is tévedhettek, midőn a látszat, a körülmények összejátszása alapján mondják ki az ártatlanra a bünést. A többi közt ott van a Köteles Mihály esete, a ki fegyház büntetéséből már leült 8 évet, családja elzüllött, kis birtoka tönkre ment, és 8 év múlva derült ki, hogy ártatlan volt.

Köteles Mihály ugyan kapott valami kárpótlást, de hát az előtte és utána hasonló körülmények közt szenvedők örüljenek, ha visszakapják szabadságukat. Bizony rettenetes szégyene a napjainkban immár eléggé kifejtett, az igazság keresésében nem a régi brutálitás, hanem a modern humanizmus fölfogása szerint működő igazságszolgáltatásnak, hogy a tévedésből, vagy a szándékos rosszakaratból ártatlanul elítelt áldozat számára nem ad, mert nem adhat elégtételt.

Hiszen tökéletes elégtétel-adásról ugy sem lehet szó, mert még az se volna teljes elégtétel, ha a rosszakaratból felületesen ítélő bírónak bőre, miként a történelmi Nagy Sándor cselekedte, a bírói székre huzatnék, hogy az utódnak eszébe jusson elődje szomorú példája és legyen igazságos. Ugyan miféle földi hatalom adhat elégtételt annak, a kit bírósági ítélet alapján a hatalom minden attribútumaival bíró államhatalom megfoszt az élettől, ha kivégeztetése után derül ki az ártatlansága? De ha életben marad is az ártatlanul elítelt ember és csak esztendőök mulva derül ki ártatlansága, kikerül a börtönből, hol minden percét gyöttrő szenvedések marcangolásai közt töltötte el: van-e balzsam Gileádban, van-e királyoknak annyi kincse, melynek java fölerne azzal a szenvedéssel, a mit az ő lelke kiállott?

Hogy az ilyennek egész élete kárbaveszett, egészsége megromlott, kedélye meghasonlott, jövődjé örökös homályba borult, ezért nem kárpótolhatja őt senki. A társadalom is legfeljebb szánakozik rajta egy ideig, talán visszafogadja körébe, de aztán nem törődik sem lelki, sem testi bajaival. Hja, a mai társadalomnak az élet és létérti küzdelem nagy hajszájában, az egymásra torló események vásári zajában sokkal több dolga van, sem hogy valami nagy gondot fordíthatna egy börtönből kikerült boldogtalan emberre. Martir volt, érdekes alak. Beszélnek róla, mint Mária Terézia mezitelen katonájáról három napig, aztán mehet a maga útjára.

De hát itt kellene a törvényhozó hatalomnak segédkezet nyújtani, hogy intézkedéseivel lehetőleg meg legyen közelíthető az igazság. Az ártatlanul elítéltek számára tehát kártalanítás volna adandó, nem csak anyagi, de mennyire lehet, erkölcsi elégtétel is legyen. Örvedetesnek mondhatjuk, hogy ilyen törvényjavaslat is fekszik a parlament előtt, mely hivatva van ebből oly tökéletes alkotást csinálni, a mint emberileg csak lehetséges.

Persze, az anyagi kártalanítás megszabása egyik legnehezebb része lesz a törvény megalkotásának, a hol gondolkodó jogász-képviselőink majd speichelhetnek a parlamentben. Tökéletes kártalanítást nem lehet adni, mert bizony bajos volna felbecsülni, hogy az ártatlanul elítelt mire vihette volna jó szerencsével ügyeit, érdekeit az anyagi javak szerzése terén, ha esetleg szabadon van, kedvére cselekedhetik és nincs például 8—10 évi tespedésre kárhoztatva. De hát mindögy, ezen keresztül kell esni és nézetünk szerint itt, ennek a törvénynek létesítésénél legkevesebb helye lehet a szűkkeblűségnek.

Azonban igen természetes, hogy az anyagi kárpótlás mellett feltétlenül szükséges az erkölcsi elégtétel valamelyes formája. Nem elég, ha az ártatlanul elítelt visszakapja szabadságát, ha kap pénzt; hanem gondoskodnia kell az államhatalomnak, hogy teljesen rehabilitálja áldozatát. Gondoskodnia kell arról, hogy az illető teljes ártatlansága a lehető legnagyobb nyilvánossággal publikáltassék, vagyis mint a javaslat igen helyesen proponálja, hogy a teljes ártatlanságot kimondó végzés, vagy ítélet nemcsak a hivatalos lapban, de még őt nagyobb lapban is publikáltassék az állam költségére. Ha aztán honatyáink egyértelműleg fölemelkednek az igazi szabadelvűség és humanizmus ama nivójára, a mely ilyen törvény megalkotásánál kívánatos: aere perennius emléket állítottak maguknak jogszolgáltatásunk fejlesztésének nagy munkájában.

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

Késő virág.

Országuton, poros uton
 Elhagyatva, magába,
 Őszi dérrre, hideg szélre
 Virágzik az akácia.

Nyár sugarán, nyár harmatán
 Beteg volt a szegény fa;
 A többinek viráglombja,
 Ő meg el volt alélva.

Elmúlt a nyár, sárgul a lomb,
 Daru, gólya, odább száll,
 Csak a szegény utszéli fán
 Busul egy-két virágszál.

Utszéli fa, szegény akác,
 Mért virágszál hiába,
 Ma vagy holnap hideg dér csip
 S oda fejed virága.

Mit remélsz még? Gyér lombod már
 Nem ad enyhet, hős árnyat,
 S tar gallyad sem kell tanyául,
 A távozó madárnak.

Hervadj virág, sárga lomb közt,
 Ne hazudj kikeletet;
 Holt örömem szemfedői:
 Vágy, remény, ég veletek!

Balog István.

Mese egy varrógépről.

Őnök bizonyára mindnyájan ismerik Kiss József ilyen című remek költeményét, amelyben meg-

kapó módon mond el egy történetet, mely a szűk varrósobácska kietlen négy fala között játszódik le és egy halálra sebzett női szív tragédiájával végződik.

Könnyű vala pediglen a neves költőnek a varrógépről regélni, mikor az tényleg létezett, szorgalmasan zakatolt napestig és muzsikájával édes ál mokba ringatta, majd biztatta és vigasztalta a szegény, csalódott leányzót. — Mennyivel nehezebb feladat vár im reám, oly dolgokról írni, mely nincs meg egyebütt, csak egy vézna kis leány szelid, ábrándos lelkületében és rózsás álmaiban. Vagyis a meseországban.

Az édes reménykedés és epedő vágyakozás, mely a 18 éves leányok szívét betölti: az ébredező szerelem, valamint az ismeretlen eszménykép iránt való rajongás, mely ennivaló naivságra, vagy szemetszerű kacérkodásra készíti — ezen homályos érzéseknek minden skálája meg volt a kis Pepiben is. A természet titka és módja szerint ebben nem különbözött a többi leánytársaitól, bár társadalmilag a közhasználatban levő szabványok és törvények szerint jóval alantabb azoknál, akik selyembluzosan naponta a legcsengőbb kacagásukat és legbiztatóbb pillantásait viszik a korszóra és egyéb közhelyekre — bemutatni.

Hősömnek, a kis Pepinek nincsen selyembluzza, ő csak szegyenkezeve, sietve szeli a korszót keresztül, ha történetesen arra viszi útja, de igenis, neki van nak ábrándjai, titkos vágyakozásai az „elérhetlen“ után, melyben minden gondolatja ébren és álmaiban összpontosul. Ez pedig még nem is egy „valaki“ civilben, vagy mondurban — hisz képzeletben válogathat az ember bennök — nem visel sem csengő sarkantyut, sem fényes cilindert, szóval nem volt „valaki“, csak egy „valami“. S pedig élettelen, időmtalan jóság fából és fémből gyártva: egy pörölő, zakatoló varró-masina.

Istenkém, édes kis Istenkém, mennyit ábrán-

dozik erről ez a csöpp teremtes. Könyveket lehetne megírni róla. Bizonyára kitelnék legalább is oly érzelgős történet belőle, mint a Szekspir Julijájé. Hogyan tartá fogva a lelkét az ígézet, ha a kirakatokban látta eszményképét mutatósan adjusztálva, hivalkodón s mily megnyugtató boldog érzés szállta meg, ha csak így üvegen keresztül is szemlélhette és bámulhatta ezt a mesés szerkezetet, mely a delejnek ellenállhatlan áramlatával vonzotta az ügyefogyott gyerek-lányt.

Egy egész sereg parádés, glédába sorakozott Romeot látott bennük a szegény lányka, melyek közül választhatott volna kénye-kedve szerint, ha Dárius kincsével bir, avagy ha lekötöheti keserves keresményét hónapokon keresztül ama csalogató részletvekre, melyek a szegény ember vérért aszpolozzák.

De Pepi nem tehetette sem az egyiket, sem a másikat. Volt egy munkaképtelen, beteg anyja, akinek éhezni nem volt szabad. Ő csak győzte volna jó darabig a nélkülözést, mert a fiatal természet, az kérem szívós. De ha az ember már tul van az ötvenen, bizony nem igen alkalmas az efféle experimentumokra. Takarékoskodni tehát abból a falat kenyérből nem lehetett. Sem félrerakni abból a panaszos pár krajcárból, amit megkeresett. — Mások pedig nem vihette ő kelme éppen semmire sem.

Nagyon ügyetlen formájú leányka volt, egy csöppet sem tetszős és ez igen súlyosbitotta a helyzetét. Lám, a Czilli pajtása, akivel együtt tanult a Rézi néminél öltögetni, villogó szemével és élénk temperamenturával már magába bolondított egy rőfös legényt és az csakugyan el is vette. Nem sok ugyan, de az adott körülmények között ez is fényes karrier. Czilli most szolgáltót tart, ki a kosarat cipeli utána a piacra és nyilvánosan „ténasszonynak“ címezi. — A mi szintén nem utolsó dolog, elhihetik.

De, meglássák, ez a szegény Pepi, es már

Hirek.

Pécs, 1895. július hó 18

— **(Pécs város közigazgatási bizottsága)** ma délelőtt 10 órakor tartotta ülését Aidinger János polgármester elnöklése alatt, a kivel együtt összesen 11-en ültek körül a márványkockás tárgyalási asztal. A polgármester jelentése szerint június hóban a közigazgatási iktatóba 1639 ügydarab érkezett, a melyből 1587 intéstetett el; a kapitánysági külön iktatóba 1408 darab érkezett, a miből 1359 lett elintézve. Büntügy volt 17, kihágás 29, igazolvány 22, öngyilkosság 2, letartóztatva volt 88, kötött utlevéllel kiutasított 55, kórházba szállított 24; a helybeli szállodákban 433 idegen fordult meg. A községi bírósághoz 360, a bányatelepihez 18 panasz érkezett be. Utadóban június havában 1114 frt 92 kr. folyt be. Ugy a polgármester, valamint a többi jelenlevő és jelen nem levő előadó által 2—2 jelentés küldetett be, egyik a félévi, másik a június havi adatokat tartalmazva. Érdekes volt a kereskedelmi miniszter leirata, melyben tudomásul hozza a közigazgatási bizottságnak, hogy Kovácsffy Kálmán kir. főmérnöknek 3 heti szabadságidejét engedélyezte. Miután nevezett főmérnök ur szabadságidejét már igénybe is vette, no meg hogy jelen is volt az ülésen, a leirat tudomásul vétetett. A jelentések gyorsan leporogtek, új dolog alig volt és mindössze egy óra alatt vége volt a száraz szalma cséplésnek.

— **(A kath. kör zeneestéje.)** Tegnap este tartotta meg negyedik zene- és táncestélyét a pécsi katolikus kör. A kedvező időjárás nagyban hozzájárult a mulatság sikeréhez. Vig poharazás, tánc, zene mellett a késő éjjeli órákig együtt volt a nem épen nagy publikum.

— **(Új bankhivatalnok.)** Ptacsék Viktor, a pécsi kölcsönös segélyző egyesület tisztviselője az osztrák-magyar nemzeti bank tisztviselőjévé lett kinevezve s mint ilyen a bank központi osztályában Bécsben fogja legközelebb megkezdeni működését.

— **(Tanférnek és tanítónők arcképcsarnoka.)** Mult év végén említettük lapunkban, hogy Vada József békési szaklapszerkesztő és tanító a jövő évi ezeréves ünnepélyre ezer tanító és tanítónő arcképét és életrajzát akarja megörökíteni. A szép vállalat ma már annyira előre haladt, hogy eddig mintegy 700 tanítással foglalkozó arcképét hozta „Divald K. fia Eperjes“ cég ügyes és tiszta nyomásu sokszorosításával. Megyénk részéről Sirisaka Andor bizta meg, mint vállalatának egyik társszerkesztőjét az itteni érdemesb tanférnek és tanítónők arcképeinek összegyűjtésével s életrajzaik megírásával. Sirisaka tőle telhetőleg legjobb belátása szerint mindent elkövetett, hogy megbízatásának becsülettel megfeleljen. Az ő tudósítása szerint megyénk és városunk tanítószemélyzete 5—6 lapon 35—40 személy arcképével lesz képviselve. Legutóbb a B) csoport hagyta el a műintézet sajtóját. E lapon: Hekinger István főreálisk. tanár, Bokor Ferenc nyug. főreálisk. tanár, Repics Vince belv. fiúisk. igazgató, Szvácsék Mihály és Sirisaka Andor belv. fiúisk.

nem viszi semmire. Simára fésült fekete kis jószág, vézna, töpörödött alakjával és alázatos, félnék moráral nem fog ilyen magas polcra jutni soha. Csak 18 éves még, de gyakran megesk, hogy összetévesztik az anyjával. Mert ő nem is próbálkozott fiatalnak lenni. Pour corriger la nature — nem süti a haját, nem hord fűzöt, sem divatos ruhát, sem kalapot. Szinehagyott fakó kartonokba öltözködik, mely elmosódik teljesen az ő arcszínével. Olyan a mintájuk is, mint egy kopott, elavult tapéta. Szürke és öreg.

De hát ez is jó volt a Pepinek. Hiszen neki nem volt kimenője, nem volt ünnepnapja, ami a földolog, nem volt tükre. Othon ült nap-nap után, sűrűn öltögetve adáz varrásán azokkal az apró gyermekkezzel, amelyek eltorzultak, meggémberedtek, megmélőtt tökéletesen kifejlődtek volna. Az izmok mind meggömbültek és konyulnak betel. Ujjai talán még reszkettek is. Pontosan ezt nem lehetett megállapítani, mert senki sem törődött vele.

És a kereset, milyen is volt a kereset! A gépek, azok a szemtelen tolakodó gépek, lázas gyorsasággal és olcsó munkájukkal elszedték előle a kenyeret. Hogy is birt volna egy maga tiz ujjával ilyen hatalmas tulerővel versenyezni. Ha éjjelen át dolgozott is — és ez gyakran megesk — ahg volt pár krajcárjával több. Pedig milyen szépen varrt, milyen aprón öltögetett és mi mindenfélét szedett a munkába az ő ártatlan csöpp lelkének merész ábrándjaiból. Ha azok a finom öltések beszélni tudnának, talán el is árulnák a bohókás lánynak legédesebb vágyait.

De hát az emberek nem igen tudnak az ily hieroglifikából olvasni. Sem azokból a vörös virrasztó szemekből, melyeknek fénye megtört és elhomályosodott örökre. Csak úgy fizették, mint a gépmunkát.

tanítók, Szelman Győző felső-vámház-utcai igazg., Germán István Ágostontéri fiúisk. tanító és Kozári Gyula kath. hitoktató arcképei közzöltek. Az őszi és téli hónapokban az A) C) D) és E) lapok fognak megjelenni. Annak idején megemlékezünk a többiek arcképeiről is. Most még csak arra kéri fel Sirisaka az érdekelteket, hogy arcképeik beküldésével soká ne késsenek, mert a vállalat befejezéséhez közeleg. — Hiszszük és reményeljük, hogy városunk és megyénk számottevő tanférnei és tanítónői Pécs és Baranya nagyságához mérten kellő számban lesznek képviselve ezer kartársuk csoportjában. — Bővebb értesítéssel készséggel szolgál ugy Vada József Békésen, mint Sirisaka Andor Pécsen.

— **(Kórházi orvosok és tisztviselők fizetésajvítása.)** A mult havi közigazgatási bizottság érdemes javaslattal végezt kiadta a városi tanácsnak a kórházi bizottság jelentését, mely a városi közkórházban alkalmazott orvosok és tisztviselők fizetésajvítására vonatkozott. E szerint a közigazgatási bizottság magáévá tevén a tanács javaslátát, jövő 1896. január 1-től kezdve a következő fizetésemelkedések lesznek a kórháznál: A kórház-igazgató kap 1600 frtot; (eddig 1000 frt volt), az első osztályorvos és helyettes igazgató kap 1000 frtot; (eddig 800 frt volt), a II. oszt. orvos 800 frtot; (600 frt helyett), a három másod orvos fejenként 600 frtot és teljes ellátást; (400 frt helyett), az ellenőr 800 frtot; (600 frt helyett), a kórházi szolga 300 frtot (240 frt helyett), és 80 frt ruha-átalányt. A gondnok, irnok és szülész nő fizetései megmaradnak. Az összes fizetéstöbblet 1570 frtot tesz ki, ami bőven fedezetét találja a 79 kr napi ápolási díjakban. Igen természetesen, a 10% drágasági pótlékok a fizetés javítás beállításával meg fognak szünni. Ez a határozat jóváhagyás végett felterjesztetik a belügy-miniszterhez.

— **(Éjjeli harcászati gyakorlat.)** Ma délután 3 órára volt egybegyűjtve a krajcáros lak-tanya udvarán a 44. ezred legénysége és teljes felszerelésben indult a nagy utra, a honnét csak a kora hajnali órák vetik majd vissza. Az előőrsöket már tegnap utnak eresztették Kaposvár irányában és ma követte őket a főcsapat a zenekarral. A gyakorlatok végpontja és a kaszárnya közt oda és vissza összesen 65 kilométer távolság van. Tegnap különben a közös hadseregbeliek a honvédséggel együtt közösen végezték rendes menetgyakorlatukat.

— **(Jó lesz vigyázni.)** Rendőrségünk a fővárosi rendőrség példájára július 11-iki dátummal ma a következő egészségügyi szabályokat tartalmazó hirdetményt bocsátotta ki: Minthogy a melegebb év szak beálltával a járványos betegségek könnyen behurcoltatva terjedhetnek, azért, mert a hőség behatása folytán a szerves anyagok gyorsan bomlásnak indulva, a tiszta s üde levegőt és talajt fertőztetik: mindenkinek saját s a közjó érdekében elengedhetlen kötelessége az óvó intézkedéseket lehető pontosan betartani. A miért is — mihez tartás végett a következőket hozom köztudomásra: 1) A házak s udvarokban összegyűlemlő konyha s egyéb szerves anyagok, hulladékok a belvárosban naponta gondosan összegyűjtendők, s a ház félreeső részén tartályba helyezendők, honnét a városi közegek által kihordatik.

Hiába, kiháló félben a poezis, annak a remek pók hálószerű kézivarrásnak a poezisa, mely az ókor minden művészetét és himes romantikáját foglalja magában. Szerényen szorított helyet ennek a hatalmas maszkodó plebejusi mekanizmusnak, mely egyforma érzéssel — illetve teljesen érzéktelenül — egyhangu zakatolás mellett varrja a halotti lepelt, a darócöltőnyt és a lenge gyöngyharmatos nászruhát. Csakugyan mint egy automata.

S mégis, eme szembeütlő prózája és kiméletlen durvasága dacára győzni tudott az érzélgős varrónő-lánya felett. Hatalmába kerítette, elfoglalta egész lényét, benépesítette álmait és felcsigázta vágyakozásait. Ennek a szegény csunya Pepikének elérhetetlen ideálja a varrógép. S mégsem bírja megszerezni, mert se nem bír mesés vagyonnal, se nem kötheti le keresményét azokkal a családka részletivekkel, mert az anyja munkaképtelen és beteg és ennél fogva éhezni nem tud... S valószínűleg azért, mert még késnek valahol a beláthatatlan szférában azok a mentő angyalok, kik megváltják az ily szerény szegényeket, ezeket a valódi nyomorgókat, kiknek hálájuk nem terjedvén ki a nyilvánosság tág terére, nem növelheti a húságot, hanem csak hő fohászként száll a meny-nyek urához abból a szűk oduból, ahova egy élettelen otromba varrógéppel beköltözik a boldogság és a megváltás: a derű és a napfény.

Vajha eme nem létező varrógép jóakaró akcióra készítené őket a szegény Pepi érdekében, aki anyira áhitozik és vágyakozik egy varrógép után, akinek oly vörösek a szemei, oly gémberedtek az ujjai és oly öreg, oly végtelenül elnyűtt és fáradt, pedig még csak 18 esztendő.

Szánakozzanak rajta, az Isten áldja meg önöket.

Vigolla.

A külvárosokban a házi szemét szintén gondosan gyűjtendő egybe, s a trágyával együtt fertőtlenítendő, s ezzel együtt minél gyakrabban hordandó ki a háztulajdonos költségén. 2) Nyilvános helyeken, kő-épületekben, szállodákban, vendéglők, kocszmák, kávéházakban a pöcegödörök évente legalább egyszer, magánházakban pedig a fenforgó szükséghez képest kiürítendők, s ezen felül az árnyékszékek mindenütt tisztán tartandók s fertőtlenítendők, mi a háztulajdonosok s lakók szigorú kötelességévé tétetik. — A házi vizelők (pissirok) s a szennyvizek levezetésére szolgáló házi folyókák naponta kiöblítendők s fertőtlenítendők. 3) Timárok, szappanosok, ruhafestők, szűcsök, hentesek, kalaposok, fésűsök, s hasonló foglalkozásu iparosok a bomlásnak induló állati anyagokkal fertőzött folyadékot, csávat zárt edényekben kötelesek a hatóságilag kijelölt helyre fertőtlenítve kihordani, miután ezt az utcára kieresztési szigoruan tiltatik. Zárt edény miatt alkalmas nagyságu, tisztán tartott hordók értetnek, melyek nyílása bedugaszolható. 4) Ép ily ételmaradékok tartalmazó vagy bűzös vizet a külvárosokban sem szabad az utcára eresztetni, vagy kiönteni. 5) Istállók, sertés hidasok, s baromfi ólak tisztán tartandók s naponként fertőtlenítendők. 6) A lakhelyek, udvarok naponta söprendők, s a szobák szellőztetendők. 7) Lakházakban a zsufolás különbeni kiszállásolás és büntetés terhe mellett tilos. 8) Bérkocsi tulajdonosok állomáshelyeiket állandóan tisztán tartani s naponta fertőtleníteni kötelesek. 9) A köztereken levő élelmicikk-árusok átványaitak s üzleti eszközeiket s elfoglalt helyüket tisztán tartani kötelesek. 10) Éretlen, romlott gyümölcsöt s élelmi cikkeket tartani, eladni, beteg állat húsát kimérni s beteg baromfit árulni tilos. 11) Munkásokat, jövevényeket éjjeli szállásra tömegesen befogadni hatósági elővizsgálat nélkül nem szabad. Engedélylyel bíró éjjeli-szállásadók alvó helyiségeiket s a souterrain lakók lakásaikat tisztán tartani s jól szellőztetni kötelesek. 12) A fertőtlenítés legbiztosabban sárga karbolsavval, kretil-mészszel (1 rész karbol vagy kretil-mész s 10 rész víz) eszközölhető, melylyel a fertőtlenítendő tárgyak, árnyékszék bõven leöntendők. Árnyékszéknek hígított méz beöntése is alkalmas fertőtlenítő szer. 13) Kívánatos, hogy a lakások falai jól bemeszelteessenek, festettek leporoltassanak; földes padlózatú szobák földje évenként felásatassék s a mezőről hozott földdel cserélteessen ki, de nem a már sokszor fertőzött udvari földdel. 14) Ivóvízül lehetőleg a városi vízvezeték vize használtassék, miután az ázott kutak vize nálunk nem megbízható. 15) Étel és italban való mértékletesség, éretlen gyümölcsök élvezése, a test tisztántartása, meghűléstől való óvakodás, szükséges egészségi tényezők. 17) Végül, miután bizonyított dolog, hogy a házi legyek s a dongók a járványos bajokat igen terjesztik, ezen férgeknek a lakásokból való kiirtására nagy gond fordítandó. A rendőrkapitányi hivatal elvárja, hogy mindenki városunk közegészségének biztosítása érdekében ezen óvó intézkedéseket betartani kötelességének ismerje, a tapasztalt mulasztásokat, rosszakaratot megtorlás végett a hatóságnak bejelenteni el ne mulassza, egyuttal figyelmeztetik mindenki arra is, hogy a köztisztasági szabályrendelet ellen vétők, a mennyiben az illető cselekmény büntetése iránt az 1879. évi XL. t.-cz. másként nem intézkednek, 2 frtól 50 frtig terjedhető pénzbüntetés, — behajthatatlanság esetében pedig 12 órától 5 napig terjedhető elzárással fognak büntettetni.

— **(Pécs város közegészségügye)** a lefolyt június hóban ugy az előző havihoz, valamint a mult évi június havihoz viszonyítva, kedvezőnek volt mondható. A városi közkórházban 457, az irgalmasokéban 99 és a bányatelepiében 34 volt a betegek száma. Született a város területén 104 gyermek, meghalt 100 egyén. E számból azonban levonandó a 32 idegen illetőségű, a szaporodás tehát 36 főre rug. A város költségén 62 egyén láttatott el gyógyszerrel. Sikerral 182 gyermek ojtatott be védhímlővel. A naponkinti piac-vizsgálatok fokozott szigorral teljesítettek, és 30 alkalommal koboztatott el különféle éretlen gyümölcs, hígított tej, romlott hús és mérges gomba. Egészségtelen lakás június hóban 7 lett hatóságilag kiürésitve.

— **(Állami anyakönyvek papirja.)** Rengeteg az a mennyiség, a mit a napokban szétküldött állami anyakönyvek reprezentálnak papirban. 1600 új rizsma papiros volt szükséges, mindenik rizsmát 1000 ivvel számítva. Egy rizsma sulya 44 kiló, tehát nem nagy számveteli tudomány kell hozzá, hogy kiszűsük, mily nehézségű az a papiros tömeg, a melyet a fumei Smith & Meynier féle világhírű papirgyár szállított az államnyomdába. Ha azután, tudjuk, hogy egy kilogramm ebből a papirosból 70 krajával lett számítva, ugy közel 50 000 frtot tesz ki csupán az az összeg, a mibe maga a papiros került. Hol van még a többi költség!?

— **(Bizonyíték.)** Rendőrbiztos: (a vádlott Borach Stehgródhoz.) Volt-e már büntetve? Borach: Még nem voltam. Borachné: Hazodik, kéremalásan. Minden nap kopja tülem három pafontot.

— **(Közdok Pécsett.)** A folyó év június havában Pécs város területén 14.384 frt 70 kr. folyt be csupán egyenes adók címén; a múlt év hasonló időszakában csak 13.971 frt 24 kr., tehát az idén 413 frt 50 krral több. Általában is kedvezők a bevételek ebben az esztendőben, mert a jan.—júniusi időszakban az idén összesen 4731 frttal folyt be több, mint tavaly.

— **(Baleset az új színháznál.)** Az új színháznál most állítják fel a villamfejlesztő gépeket, mely munkánál ma délután több munkás volt elfoglalva egy nagy gépkerek beillesztésével, midőn Kocsis György pécsi illetőségű napszámos a deszkáról, melyen állott, megcsuszott a kerék alatt tátongó mélyedésbe esett, miközben az óriási súlyú kerék elkapta balkarját s annak izomzatát elroncsolva a kart eltörte. A szerencsétlen munkást az irgalmasok körhájába szállították.

— **(Kövezetvám kövezet nélkül.)** Zsolnay Vilmos még annak idején folyamodott a városi tanácshoz, hogy vasuton érkezett árucikkjei után, melyek a városi kövezet igénybevétele nélkül folyamodó saját ipar-vágányán lesznek beszállítva gyári helyiségébe: mentessék föl a kövezetvám fizetés alól. A tanács tudvalevőleg elutasította Zsolnayt kérvényével, a minek folytán az úgy a közigazgatási bizottság elé került. Elénk vita keletkezett pro és contra, melyben résztvettek Egry József, a polgármester, Blauhorn Antal, a főjegyző és Ráth Mátyás, melynek során határozatba ment, mivel ennek a városi jövedelemnek csak a neve kövezetvám, rendeltetése pedig éppen a városi jövedelmek szaporítását célozza, a melyet egyformán tartozik fizetni a város minden lakosa: Zsolnay Vilmos kérésével újlag elutasították. Ugyanis ha a város közönségének az iparvágányokból kára lenne, ugy minden módon megakadályozná, hogy ilyenek létrejöhessenek; már pedig éppen a város közönsége volt az, ki a legnagyobb készséggel előmozdította a Zsolnay-gyárba vezető iparvágányok lerakását. Ha részesitené a bizottság a gyárat ilyen kedvezményben, ugy csak fegyvert adna — ugymond az indokolás — a nagy iparosok kezébe, hogy ily módon a kis ipart elnyomhassa, melynek pedig fizetni kell a kövezetvámot. A városi hatóságnak etikai kötelessége, hogy mindenkinek egyenlő mértékkel mérjen. — Hasonló sors érte a Schapringer J. céget, a mely kedvezményt élvezett 1884-től fogva a vasuton mentén levő gabonaraktárára nézve. A kedvezmény abban állott, hogy a kövezetvám nem szedetett nevezett cégtől esetről esetre, hanem összeszámlálás útján állapított meg a fogyasztók és e szerint utólagosan egy összegben fizette meg a díjat. Igen ám, de akkor ez azért volt indokolt, mert az illető jövedelem csak az indóházi utra volt engedélyezve a miniszterium által; ma már azonban a dolog egészen másként áll; mert törvényen alapul, hogy a város jogosított minden a városba érkezett áru után akár mm.-ként akár kocsiakományonként számítva kövezetvámot szedni, a mely a város összes utcáinak burkolására fordítatik. Így aztán a Schapringer cégnek f. hó 1 től kezdve felmondta a tanács az utólagos elszámolás kedvezményét, a mi ellen a cég felekezett; de hiába, mert a közigazgatási bizottság II od fokban is elutasította. Mivel pedig két egybehangzó határozat ellen felekezésnek helye nincs, aligha járna sikerrel a III-adik fórumhoz, a miniszterhez való felekezés. Mint értesülünk, ugy a Zsolnay, mint a Schapringer cég felekezését jelentettek be a rájuk nézve sérelmes határozat ellen.

— **(Végzetes fürdés.)** Gábor András, je női illetőségű 23 éves munkás Gungl János és Márcz Ferenc munkástársaival tegnap este 8—9 óra közt fürdeni ment a Zelms féle téglagyárnál levő pocsolgyába, mely a téglákra felhasznált föld kiemelése folytán keletkezett. Gábor a vizet ott, hol társai fürödtek, sekélynek találván, mélyebben haladt a tó közepe felé, hol egy régi kut s ennek közelében egy mély árok volt a víz alatt. A szerencsétlen ember itt a talajt elvesztvén lábai alól, elmerült, társai pedig úszni szintén nem tudván, nem mertek utána menni, hogy kihalásszák, hanem bejöttek a városházára jelentést tenni a balesetről. Kovács rendőrbiztos és Tolnai dr. kerületi orvos több tűzoltóval a helyszínére siettek, de a nagy sötétségben nem volt tanácsos az ismeretlen mederben még a tűzoltók életét is kockára tenni egy már akkor minden bizonynyal élettelen tetem felkeresése miatt, miért is csak ma reggel halászták ki Gábor András hulláját s azt a buda-külvárosi temető halottas házába szállították.

— **(Állami anyakönyvek Pécsett.)** Olvasztattott a mai közigazgatási bizottsági ülésben a belügyminiszter leirata, mely szerint Pécs városára nézve két anyakönyvi kerületet állapít meg; mivel azonban a belterület és a bányatelep közt a határvonal kétféleképp megállapítható, és mivel az anyakönyvi területbeosztás minden bizonynyal különbözni fog a politikai beosztástól, a miniszterhez újlag felküldendő térképen tüzetesen lesz megjelölendő a két anyakönyvi körzet határa és így hatásköre. Egyben értesít a miniszter, hogy nem hagyja helyben Aidinger János polgármesternek önkéntes vállalkozását a polgári anyakönyvek vezetésére nézve, amennyiben a

polgármester, mint ilyen, anyakönyvvezetővé ki nem nevezhető, mert éppen ő a törvényhatósági joggal felruházott városokban az anyakönyvvezető felügyelő hatósága. Ennélfogva ideiglenesen Majorossy Imre főjegyző megbizatik az anyakönyvvezetéssel; szükség esetén Pintér Ferenc aljegyző és Oberhammer Antal r. fogalmazó lesznek helyettesei. Ily értelemben tétetik felterjesztés a miniszterhez.

— **(Öngyilkossági kísérlet.)** Fodor Pál vasszlói lakos már régebb idő óta csendes őrült, vagy jobban mondva, hülye volt; de mind ez ideig sem másban, sem magában soha kárt nem tett. Folyó hó 16-án estefelé azonban, míg felesége a mezőn aratni járt, annyira elkeseredett erre a szürke világra, hogy buccut veendő tőle; naogyt és merészet gondolt: felkötötte magát. S a határozatot tett követte. Leoldotta nadrágszíját s azt nyakára hurkolva felakasztotta magát a kertjében levő egyik szilva fájára. Felesége mikor este hazajött, jajgatva bámulta a szilvafaszikatlanul nagy gyümölcsét s a kéznél levő bugyli bicakával hamarosan levágta a nadrágszíjról életunt életpárját, kinek is mikor leoldták a szíjat nyakáról, első dolga volt, egy pohár vizet kérni, mert mint mondta, ebben a nagy melegben nagyon megszomjazott. S megíván vagy 3 pohár vizet, kiült az utca ajtóba pipázni, mintha misem történt volna. S még bizonyosan most is ott pipázna, ha a felesége aludni be nem rendelte volna.

— **(A választói jog elkobzása.)** A választói jognak most folyamatban lévő országos elikkasztásáról ma a következő adatokat vettük Szegzárdról: Az 1896. évben országgyűlési képviselő választói szavazati joggal bírók névjegyzékét most tették ki közszemlére, melyből roppant sokat kihagytak. A szegzárdi választókerületben összesen 2863 szavazó van felvéve, ez a szám sokkal kisebb, mint a múlt évi volt. A községek között a szavazatok száma így oszlik meg: Szegzárdon 709 választó van, Tolnán 582. Báltaszéken 265 Bátán 150. Alsó Nyéken 116. Pilisen 52, Várdombon 23. Harczon 48, Decsen 267, Ócsényben 224, Mőzön 242 és Agárdon 175. — A kihagyott választók tömegesen foguak reklamálni.

— **(Gyilkosság pofonért.)** A szegzárdi kir. törvényszék a napokban új törvényt Bűdös János faddi legény felett. Husvét vasárnapján együtt iddógált Szabó Józseffel, de akit gyűlölt szive mélyéből, mert egy leányt szerettek. Hamarosan össze is kaptak, s Domsits István, ki szintén velek volt, Szabónak fogta pártját és Bűdös Jánost arcul ütötte. Éjfél tájban Domsits és Bűdös együtt mentek haza. — Miért vágta pofon? — kérdezte haragos arccal Bűdös, — s aztán rávetette magát Domsitsra s kését szívébe mártotta. Ott halt meg szegény kezei között. A törvényszék bírái Bűdös Jánost hat évi fegyházra ítélték.

Közgazdaság.

— **A szőlőoltványok elmaradásának okai.** Az aradhegyaljai rekonstruált szőlőkben az oltványok tömegesen tönkremenvén, a földmivelésügyi miniszter egy szakértő bizottságot küldött ki a baj okainak felderítése végett. Ez a bizottság tapasztalatairól a következőkben számol be:

Az alulirottak a nagyméltóságú földmivelésügyi miniszter ur által az aradhegyaljai oltványozók megvizsgálására küldetvén ki, véleményüket észleleteik és vizsgálódásaik eredményéről a következőkben terjesztik elő.

1. A betegséget küelő (?) tőkéket legnagyobb részt szórványosan, legtöbb esetben egyenként, s csak nagyon ritkán találtak foltokban, kivéve a Bohus László féle világosi szőlőt, ahol egy nagyobb és egy kisebb határozottan jellegzett foltot találtak.

2. A betegség jelenségeit feltűntető tőkék legnagyobb része három és négy éves, majdnem kizárólag Ripária alanyba készült oltványoknak találtak, illetőleg Ripárián készültnek állítottak.

3. A szenvedő tőkék vagy egyáltalában nem hajtottak ki, vagy ha hajtsáknak indultak is, hajtsaikkal a fejlődés kezdetén elhaltak, vagy megindult tenyésztükben elmaradtak, vagy végre a tenyészeti időszaknak megfelelő fejlettséget nem értek el, — mindeme esetekben azonban legnagyobb részt a nélkül, hogy egyébként más beteges jelenséget tüntettek volna fel.

4. A fentebb jellegzett tőkék gyökérzete külsőleg egészen egészségesnek találtak, többnyire azonban földalatti gyökérhajtsókkal; csupán egyes oltványoknál nem mutattak az oldai és tápszívó gyökerek rendes alakulást, nevezetesen pedig azoknál, a melyek a zöldoltással készítve annak idején hosszú (80—100 centiméter) tőgyökérrel lettek fektetve s kiültetve állandó helyeikre. Maga a tőgyökér is részben egészséges, részben hibás volt; ez utóbbi jelenség abban nyilvánult, hogy a tőgyökér hosszirányban haladó forradásnak indult sebeket mutatott, a melyek részint onnan származtak, hogy az oltványok alanyul felhasznált vesszők hajtás korukban a jégveréstől szen-

vedtek, részint mint hajtások vagy vesszők más egyéb mechanikai behatások folytán okozott sebségek által sérültek meg, vagy továbbá a vesszők, mint nem normális fejlődésűek, és végre mint éretlenek használtattak fel alanyul. Több esetben pedig maga a kiültetés sem lett a kívánalomnak megfelelő módon végezve. Kezelési hibául rójuk föl ama körülményt is, a mi szintén hozzájárult a szőlőoltványok fejlődésének akadályozásához, hogy az alanyon a tulajdonképeni tápszívó alsó oldal és főleg a talpgyökerek rovására az u. n. harmatgyökerek kifejlődésére nagy tér engedtetett, holott ezeket megtörni nem lett volna szabad.

5. Azon oltványoknál, a melyek rendszeres kezelésben és ápolásban részesültek, a forradás helyén abnormis jelenségre nem akadunk, ellenben ott, a hol az európai (nemes) részből kitört gyökerek idejekorán el nem távolítottak, a nemes rész mintegy elválasztva rándóvekedett az alanyra s ennek rovására mintegy önállósítani törekedett magát. Láttunk azután rosszul forradt oltványokat, a melyek után a hibás készítés módjára, továbbá az oltványok kiválasztásánál próbául alkalmasni szokott (tuleröltetett) csavarás okozta sérülésekre lehetett következtetni. Igen sok oltványnál, főleg a Bohus-féle szőlőben tapasztaltuk azt, hogy az oltvány forradás helye a földből magasan állott ki, másrésztől egyebütt azt is tapasztaltuk, hogy az alacsonyabban ültetett oltványoknál a nemes részből a föld alól hajtások törtek elő, gyöngítve a felső rész hajtásait.

6. A legtöbb esetben azonban az oltásforradás helye felett, sőt azon keresztül is menő, hosszirányban futó és mélyre ható sebeket találtak, melyeknek szélein befelé hajló kalluszos hegedés mutatkozott, ellenben a belső fásrészt elhalt. Ezen, a szőlőoltványok elmaradásában jelentős tényezőként szereplő sebek, — miként azt saját megfigyeléseinkből, valamint a helyszínen nyert felvilágosító magyarázatokból jogosan következtethettük — az ottani vidéken általános használatban levő, egyébként sem megfelelő szerzőmoknak (rossz alakú kapáknak) vigyátsatlan vagy ügyetlen, sőt állítólag nem ritkán rossz akaratú használata folytán állottak elő.

A sekélyebb és a mechanikai behatásoknak nem tulajdonítható sebek, valószínűleg a fagy és a múlt évi tartós és igen magas hőmérséknek róhatók fel.

Ezen imént említett rendellenességeken kívül jelentékeny a tőkefejből be és le, valamint oldalt haladó beszarádásokat találtak, a melyek annál nagyobb terjedelmet öltöttek, minél közelebb estek egymáshoz az ezen beszarádást a megmetzés alkalmával okozott sebségek. Ezen beszarádások folytán az idegi metzés alkalmával meghagyott termő csapok a nedv áramlás megindulásakor oly kevés táplálékhoz juthattak, hogy a bennük felhalmozott tartalék-táplálék anyagai felhasználása után a fejlődésnek induló hajtások tápláléka, helyesebben ennek közvetítése híján tovább nem fejlődhetek.

7. Az oltványok elmaradását továbbá mivélési szempontból a következők okozhatták:

a) az alanyra oltott európai részből kijött gyökerek eltávolítása több esetben nem történt rendszeresen;

b) igen nagy hibák követték el a metzés keresztültelénél főleg az által, hogy a két és három éves, tehát még egészen fiatal oltványokon hosszú karikára hajtott szálvesszők hagytak, — a melyek az oltványtőkét féloldalulvá fejlesztették; a midőn pedig kitermésük után eltávolítottak, — eltávolításuk helyén nagy sebeket hagytak maguk után, az elföldoldalsodás folytán pedig a f. évre alkalmas ugarvesszőt az oltványtőkék nem nevelhettek;

c) jelentékeny hiba volt, hogy az elmeradt oltványok nagy része magasan lett ültetve, s annak idején nem halmaztattak fel, mi által az ottani vidéken uralkodó nagy szárazságtól is sokat szenvedtek;

d) a szőlő zöld munkája, nevezetesen a zöld metzés vagy válogatás sem végeztetett a kellő gondal, mi által a tőke felesleges képsődményekkel tulerheltetett, a melyeknek a metzés alkalmával való eltávolításával nagy mennyiségű tápanyag ment veszendőbe;

e) az aránylag még fiatal tőke, viszonylag nagy termésre erőltetve, terjedő erejében vissza esett.

8. A helyszínen kiásott tőkék összes részei, hosz és keresztirányban metzve, lupéval (nagyító üveg) lettek megvizsgálva.

Az előzetes vizsgálat eredménye a következő volt:

A gyökerek rendszeres tőkéletesen egészségeseknek találtak és pedig ugy a tápláló és oldali gyökerek, mint a talpgyökerek is.

Több esetben azonban ugy látatik, a rossz metzés és mélyre való ültetés következtében a tőgyökér bele s belkőrnnyeke rothadásnak indult, a mi sőtét barna elszinesedésben mutatkozott a tőgyökérnek jökora magasságáig. Alulról felfelé haladva a tőgyökér mindinkább egészségesebb kinézést nyert, eltekintve a külsején ejtett sebsékektől.

A tőgyökér fás részében, különösen ha valamelyik része megebeztetett, a seb irányában s eset-

leg ettől fel és lefelé, különösen az edények és bélsugarak mentén világos sárga, sárga barna, sötétbarna színű, keresztmetszetben foltok, hosszmet-
szetben sávok mutatkoztak.

As ojtás helyén a következőket találtuk:

a) a rosz forradásuaknál mélyreható üszkösödést, úgy hogy az ojtóvevesséssel rosszul, vagy alig függött össze;

b) a forradás helyén a rákfenésedés oly terjedelmet öltött, hogy az alany és ojtott vessző fásrészei közti összefüggést teljesen megzakította;

c) az ojtás helyétől felfelé eső ojtott (nemes) rétes, minthogy esáradásnak indult, rendszeren nehezen volt vágható. A még teljesen el nem száradt részben sem találtuk a fát egészen épnek, hanem különösen éretlenül sötétes színiű, éretten pedig sárgás-fehér fájban sárgásbarna, illetőleg barna, sötét fekete foltokat találtunk, a melyek hosszmet-
szetben egyenletes sávokban tüntek elő. Különösen nagy számban mutatkoztak ezek a foltok a lemetezett s beszáradt csontoktól befelé a törke testébe.

9. Az előbb említett foltokat a mikroskoppal vizsgálva, azt találtuk, hogy a fatestben, különösen a bélsugarak sejtjében levő tartalom, anyagában megváltozott; ép úgy gyakran az edényeket környező parenchima sejtjei tartalma is megváltozott; és pedig sárgás, sokszor szemcsés, barna színű volt. Az edényekben gyakran mycelium szálak is találtak, melyek az edények körül levő szövet sejtjei közt is feltalálhatóak voltak. Megjegyzendő, hogy a törkek elhalt részein itt ott egy, a korhadó részeken tenyésző gomba terméseit találtuk, s így valószínű, hogy e gomba mycelium fonalai nyomultak ide, a már elözetesen elhalt fába. Ezen gomba saprofita, tudományos neve *Pyrenopeziza Vitis*.

Ki kell emelnünk, hogy úgy a bél korhadásos tőgyökér, mint az ojtott részben is a bél körül levő réteg tulajdonságaiban eltűnt a külső, az ojtás után fejlődött részekből, a mennyiben nedvűsabb és szivacsosabb állományú volt, ami valószínűleg a felhasználás s nem egészen kiérett vesszőanyagának rovandó fel. Ezen rétegben pedig, amelyik már állományánál fogva is hajlandó a bomlásra, illetőleg rothadásra, a belet környező sejtek hasonló elváltozást mutattak, mint az előbb említett farészben levő foltok.

Ezen feltételek mellett arra indítottak bennünket, hogy a veszélyes *Gommose bacillaire* nevű betegséget előidéző organismusokat keressük, de dacára a szorgos vizsgálatoknak nem találtuk a kérdéses bacteriumokat, úgy, hogy ez idő szerint kizártnak kell tekintenünk azt, hogy ebben az esetben a *Gommossal* legyen dolgunk.

Ezek után nézetünk az, hogy az elmaradt törkek betegeskedését az oltandó vesszők rosz kiválasztása, kevésé gondos ültetése, s egyáltalában művelésben (főleg a metasésben) elkövetett hibák okozták. Budapest, 1895. május hó 30-án. Linhart György,

rendes tanár a magyar óvári gazdasági akadémián. Dr. Mágócsi Dietz Sándor, egyetemi m. tanár, mint a felsőbb szőlő s borgazdasági tanfolyam előadója. Engelbrecht Károly, központi szőlőszeti és borászati főfelügyelő, Dobokay Lajos, osztálytanácsos, országos borászati kormánybiztos.

Függelék: Fenti jelentésünk kiegészítésé-
ként, a magunk megnyugtató véget is szükségesnek tartottuk más vidék hanyatló szőlőtörkei vizagálat alá venni. Ezért a budai kertészképző tanintézetbe szálltunk ki s az intézet kertjének több helyén vizagáltuk meg a törkéket, különösen a tizenegy éves, a három éves ojtványokat, a négy éves amerikai direct-termőket s a szénkénegezéssel fentartott területnek néhány hanyatló törkéjét. Ezeknek szorgos vizagálatából az derült ki, hogy az Arad hegyalján megfigyeltékhez hasonló jelenségekkel bírnak úgy külső, mint belső tulajdonságaikban, s e közös jelenségek olyannyira egybevágók, hogy a két helyen előforduló jelenséget egészen azonosnak kell tartanunk. Igaz, hogy a budaiakon e jelenségek kisebb mérvűek, s nem oly gyakoriak, azonban ezt bizonyára a szakszerű kezelés s a gyakorlottabb munkásoknak kell tulajdonítanunk. Jelentésünk végezetül tehát határozottabban jelenthetjük, hogy a két helyen mutatkozó hanyatlást nem valamely infektiosus nyavalya okozza, hanem a baj oka a művelés folytán elkövetett hibákban található fel. Budapest, 1895. május hó 30-án. Linhart György, rendes tanár a magyar-óvári gazdasági akadémián. Dr. Mágócsi Dietz Sándor, egyetemi m. tanár, mint a felsőbb szőlő s borgazdasági tanf. előadója.

TÁVIRATOK.

— **Sztambulow meghalt.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Sztambulow ma reggel 3 óra 35 perckor meghalt. Az agónia éjjel előtt 10 órakor állott be; de a beteg már tegnap este óta eszméletlen volt. A nagy lázzal járó deliriumot éjjeli 11 órakor csendes halálszender váltotta fel. A halálközdelem a borzasztó gyöngeség dacára öt óráig tartott. Temetése az özvegynek kívánatára holnap, pénteken lesz. Híre van, hogy a gyilkosok jatajánja méreggel volt preparálva. Beszéli, hogy Sztambulow azért sebesült meg csupán karjain és fején, mert páncélinget viselt.

Sztambulow állapotáról az orvosok tegnap este adták ki az utolsó jelentést, a mely így hangzik: „Egyik seb a vérmérgezés tüneteit mutatja. A test hőmérséke ismét 39 fokra emelkedett.“ — A gyilkosság elkövetésével leginkább gyanúsított emberek a rendőrség nem tudja (talán nem is akarja megtalálni. Ma délelőtt az összes szófiai

kávéházakat bezárták; a városban rémes csend uralkodik, mint a vihar kitörése előtt. — Sztambulowné az óriási izgalomtól fekvő beteg.

— **A hangulat Szófiában.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Bulgária hangulatáról ez ideig még semmi hír. Szófiát magát erős katonai kordon veszi körül. A szófia hangulatot nagyon jellemzi az onnét érkezett következő távirat: Tegnap kétszáz ember utazott el a városból a prágai kiállításra. A kirándulókat nagy közönség és a közmunkaminiszter kísérte ki a pályaudvarba.

— **A francia becsületrend tanácsa.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A becsületrend egész tanácsa beadta lemondását. E lépésre a képviselőháznak szombati ülésében elfogadott amaz indítványa készítette, mely roszszalólag nyilatkozott Eiffelnek a rend létszámában való meghagyása fölött.

VASUTI MENETREND.

PÉCSRE ÉRKEZIK.

Budapestről	1804. sz. szem. von. reggel 5 ó. 15 p.
B.-Bródról	1807. sz. szem. von. reggel 8 ó. 01 p.
Uj-Dombóváról	1842. sz. vegy. von. reggel 8 ó. 23 p.
Bécshől	6302. sz. szem. von. d. e. 9 ó. 39 p.
B.-Bródról	1805. sz. szem. von. d. e. 11 ó. 18 p.
Budapestről	1806. sz. szem. von. d. u. 4 ó. 08 p.
Vinkovczéről	6301. sz. szem. von. d. u. 5 ó. 50 p.
Budapestről	1802. sz. gyors. von. este 7 ó. 44 p.
Bécshől	6312. sz. vegy. von. este 8 ó. - p.
B.-Bródból	1803. sz. szem. von. éjjel 11 ó. 02 p.

PÉCSROL INDUL:

B.-Bród felé	1804. sz. szem. von. reggel 5 óra 35 p.
Budapest	1801. sz. gyors. von. reggel 8 ó. 24 p.
Bécs	6311. sz. vegy. von. reggel 8 óra 29 p.
Vinkovcze	6302. sz. szem. von. reggel 9 óra 49 p.
Budapest	1805. sz. szem. von. d. e. 11 óra 34 p.
Uj-Dombóvár	1853. sz. vegy. von. d. u. 2 óra 44 p.
B.-Bród	1806. sz. szem. von. d. u. 4 óra 20 p.
Bécs	6301. sz. szem. von. este 6 óra 32 p.
B.-Bród	1808. sz. szem. von. este 8 óra 18 p.
Budapest	1803. sz. szem. von. éjjel 11 óra 30 p.

F. évi május hó 1-től a B. Bródból jövő 1807. számú és B. Bródba menő 1808. számú személyvonatoknak Mohács felé csatlakozásuk van.

Vidéki hátralékosainkat tisztelettel kérjük sziveskedjenek hátralékaikat mielőbb beküldeni.

Laptulajdonos: SAUTTER GUSZTÁV
Felelős szerkesztő: PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF kiadó.

Hirdetések jutányos áron vállaltatnak el.

Üzlethelyiség-változtatás.

Van szerencsém a n. t. közönségnek tudomására adni, hogy

könyvnyomda, könyvkötészet, nyomtatványraktár és papirkereskedésemmel

Pécsett, Mária- és megye-utca sarkán

(a királyi-táblai épület átellenében) levő saját házamba költöztem át. Tisztelettel

TAIZS JÓZSEF.